

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájjer Lajos.

Szerkesztőségi iroda:

Nagy-Becskek,

Zápolya-utca 1-ső szám,
hová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizeté-
sek és a lap szétküldésére vo-
natkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

Előfizetési árak:

Egész évre ———— 24 kor.
Félévre ———— 12 „
Negyedévre ———— 6 „
Egy óra ———— 2 „
— Egyes szám ára 8 fill —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknak.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagybecskerek, 1900.

XXIX. évfolyam. 117. szám.

Hétfő, május 21.

A Torontálmegyei közp. hitelszövetkezet mint az Országos közp. hitelszövetkezet tagja.

(Két cikk.)

Nagybecskerek, május 21.

I.

—ly. Halva született ideának mond-
ták sokan, amikor ezelőtt 4 évvel vár-
megyénk jeles főügyésze Poroszkay Béla
az eszmét megpendítette; eltemették előre,
mielőtt megszületett volna; s ime, az ige
testté lön, az elvetett mustármag hatal-
masan fejlődik, nemsokára terebélyes fává
növi ki magát, hirdelve mindenütt az
eszmé diadalát, melyet legjobban szentesi-
tett maga a törvényhozás, midőn az Ország-
os központi hitelszövetkezetet megalapi-
totta; de hirdeti egyidejűleg Torontál-
vármegye törvényhatóságának e téren is
megnyilvánult páratlan áldozatkészségét,
mert hisz tudvalevőleg Torontálmegye
törvényhatósága saját alapjaiból 200 ezer
korona névértékű üzletrészt jegyzett, a
melyet még 1897. évi július hó 1-én teljes
összegben befizetvén, lehetővé tette, hogy
a Torontálmegyei központi hitelintézet
mint szövetkezet működését, bár szerény
korlátok között, még ez évben megkezd-
hette.

Három évi zárszámadása fekszik most
már előttünk ez ifju intézetnek s ha e
3 évnek üzleti eredményét összehasonlítjuk,
igen tanuságos dolgokkal találkozunk;
olyanokkal, melyeket a gombamódon el-
szaporodott vidéki pénzüzetek, jelesen
a részvénytársasági alapon létesített takar-
ékpénztárak nagyon megszívlelhetnének.

Mint legörvendetesebbre, rámutatok
arra, hogy az 1897. végén 326 383 kor.
26 fillérrel kimutatott üzletrészszámla
1898. végével 383.184 kor. 24 fill., 1899.
végével pedig már 444 707 kor. 84 fillérre
emelkedett, a mi a mellett tesz bizony-
ságot, hogy a Raiffeisen-féle szervezet
szerinti hitelszövetkezetek eszméje nálunk is
mind nagyobb és nagyobb tért hódít.

Ezzel kapcsolatban mindjárt kieme-
lem, hogy az intézetnek vezetői minden
visszleszámítolási hitel kizárásával csakis
a jegyzett üzletrészek erejéig nyújtottak
hitelt és pedig az első két évben csakis
vidéki hitelszövetkezeteknek az utolsó-
ban pedig már egyeseknek is, mert az
Országos központi hitelszövetkezet szerve-
zésével a mi hitelszövetkezetünk eredetileg
megállapított s az egész vármegye terüle-
tére tervezett centrális jelentőségét lénye-
gében elvesztette s az inkább csak a
felügyelet gyakorlása tekintetében maradt
meg épségben, míg szorosabb értelemben
vett működési köre csakis a szomszédos
községek területére terjed ki; így hogy
folytassam az elejtett fonalat — 1897-ben
a befizetett 326.383 kor. 26 fill. üzletrész-
ből 137.048 korona 44 fill.; 1898-ban
383.184 kor. 24 fill. befizetett üzletrészből
363.931 kor. 42 fill. és 1899-ben 444.707
kor. 84 fill. üzletrészből 444.201 korona
hitelt nyújtott.

A bruttó kamatjövedelem:
1897-ben 8450 kor. 64 fill.
1898-ban 20684 kor. 98 fill.
1899-ben 25976 kor. 38 fillérre
rugott; tehát a befizetett üzletrészek ará-
nyában emelkedett; eme nyers kamat-
jövedelmet a befizetett üzletrészhez visz-
nyítva, százalékban kifejezni nagyon bajos,
mert az üzletrész befizetések nem egy-

szerre, hanem a hitelszövetkezetek szer-
vezetéből folyólag úgy szólván nap nap
után történnék.

A nyereség egyenleg kitett

1897-ben 5556 kor. 86 fill.

1898-ban 15408 kor. 44 fill.

1899-ben 20639 kor. 04 fillért.

Az 1897. évi aránylag igen csekély
nyers kamatjövedelem magyarázatát abban
leli, hogy az első évben megalakult köz-
ségi hitelszövetkezetek csak az év III. és
IV. negyedében kezdvén meg működésük-
ket, csak ez időszakban kereshettek itt
hitelt s azon időpontig a már befizetett
üzletrészből feleslegként mutatkozó összeg
a Torontálmegyei takarékpénztár és hitelbanknál
folyószámlán volt elhelyezve; így 1897.
végén az addig befizetett 326.383 kor. 26
fillérből 186.664 korona 54 fillér maradt
folyószámlán; 1898. év végén ez összeg
már 33.730 koronára. 1899. év végé-
vel pedig 24.702 koronára apadt le
az addig befizetett 383.184 kor. 24 fill.,
illetve 444.707 kor. 84 fill. üzlet-
részszelemben, mert a meglévő készlet
a folyton folyvást alakuló s működésüket
rendszeresen megkezdő községi hitelszövet-
kezetek hiteligényének kielégítésére lett
fordítva.

Az 1897. évi üzleteredmény megbírál-
lásánál még azt is figyelembe kell venni,
hogy Torontálmegye törvényhatósága
200 ezer korona üzletrészt csak július 1-én
fizette be; június végéig pedig csak 92.679
kor. 84 fill. üzletrész volt befizetve s így
bár intézetünk 1897. évi január 1-én
kezdte meg működését, az első félévet a
kezdet nehézségeivel küzdötte meg s tulaj-
donképpen hivatásának csak az év má-
sodik felében felelhetett meg, a melybe a
községi hitelszövetkezetek megalakulásá-
nak ideje is esik.

A második és harmadik üzleti év
eredménye már jelentékeny emelkedést
mutat, és ha ezt a befizetést üzletrészek-
hez viszonyítva százalékban akarjuk ki-
fejezni — bár erre nézve az imént meg-
jegyzettek állanak — azon eredményre
jutunk, hogy a nyers kamatjövedelem az
év végéig befizetett üzletrészhez képest
1898-ban 5.39%-ra, 1899-ben pedig
5.84%-ra rugott; míg a nyereség egyen-
leg ugyanezen viszonyoknak megfelelőleg
1898-ban 4.02% és 1899-ben 4.64%-ot
tett ki.

Az üzletrész utáni osztalék az 1897-iki
csonka évben 3%, 1898. és 1899-ben 4%
volt; a mely eredmények mind arról tesz-
nek tanuságot, hogy az intézet vezetői és
irányítói a hitelszövetkezet igazi huma-
niztikus rendelkezését soha szem elől
nem tévesztették; az 1900. évi osztalék
azonban előreláthatólag már 5% lesz s
ezzel eléri a maximális határt.

A legtanuságosabb eredmény azonban
az intézet kezelési költségeinél jelentkezik;
az összes személyi és dologi kiadások
ugyanis kitettek:

1897-ben 2743 kor. 50 fill.

1898-ban 5263 kor. 90 fill.

1899-ben 5344 kor. 96 fillért,

tehát más pénzüzetek hasonló célú kiadá-
saihoz képest igen csekély összeget, a mi
a mellett bizonyít, hogy az intézet veze-
tőit a legszigorubb takarékosági elvek
vezérlik.

És ez a dolog természetében fekszik;
mert hisz a mi hitelszövetkezetünk nem

azért alakult, hogy egyeseknek jól dotált
és kiváltságos állásokat biztosítson, vagy
hogy minél nagyobb tiszta jövedelmet ér-
jen el, hanem egészen más, sokkal magas-
tosabb társadalmi és közgazdasági felada-
tokat tűzött maga elé.

A takarékpénztárak eredeti rendelte-
tésüktől csaknem valamennyien eltértek,
és — tisztelet a kivételeknek — ma már
nem egyebek közönséges nyereszkesedési
vállalatoknál, részvénytársasági alapon;
mísem természetesebb tehát annál, hogy
annak vezetői minden lehető elkövetnek
arra nézve, hogy minél kedvezőbb ered-
ményt, vagyis minél nagyobb tiszta jöve-
delmet érjenek el, mert ez által a rész-
vényesek igen magas osztalékokat kapnak s
az alkalmazottak minimális kvalifikációjuk
dacára is busás javadalmazásra tarthatnak
igényt.

Ma már a legszolidabb hirnévnek ör-
vendő takarékpénztárak is 10% os osztalé-
kot fizetnek, a betétek után pedig csak
4-5% ot adnak; a mi hitelszövetkezetünk
azonban 5%-nál magasabb osztalékokat
semmi körülmények között sem fizethet,
de a betétek után 4.75%-ot ad; a mi hitel-
szövetkezetünkénél a váltókamatláb sem
lehet nagyobb 6, legfőbb 7%-nál; ez már
az általános pénzpiac helyzetétől függ;
igy a lefolyt három üzletév alatt állandóan
6% volt, dacára a kedvezőtlen pénzviszo-
nyoknak; a vidéki takarékpénztárak váltó-
kamatlába azonban 7%-nál mindenesetre
nagyobb, és legtöbb vidéki, különösen
falusi vagy kisvárosi takarékpénztár a tör-
vényesen megengedett 8% ot is aránytalan-
ul tullepi, csak hogy az elkényeztetett
részvényesek igényeit kielégíthesse; a mi
hitelszövetkezetünkénél az üzletrészes és
betevő nagyon közel áll egymáshoz:

4.75% : 5%

míg a legszolidabb takarékpénztáraknál is
a részvényes és betevő nagyon távol van
egymástól:

4.5% : 10%

amott az üzletrésztulajdonos csak 0.25%-
kal több jövedelemben részesül mint, a
betevő, míg emitt a részvényes 5.5%-kal
kap többet a betevőnél; nagyon termé-
szetes tehát, hogy mindenki iparkodik
részvényes lenni és nem betevő s ez ad
impulzust arra, hogy új meg új takarékpénztárak
alakulnak az egész országban.

A vidéki takarékpénztárak váltókamatlá-
bának aránytalan emelkedését a külön-
féle adók, illetékek s egyéb közterhek
mellett a visszleszámítolási üzlet eredmé-
nyezte; a folyton folyvást nagyobb és
nagyobb mérvben jelentkező hitelügyek
kielégíthetése végett ez az üzletág még
mindig növekvőben van s a nyomasztó
pénzviszonyok mellett mást nem eredmé-
nyezhet, mint a pénzüzetek váltókamatlá-
bának aránytalan emelkedését; de mi-
után a pénzüzetek a nagyközönség hi-
teligényének kielégítésénél nem tesznek
különbséget az olcsó és drága pénzek kö-
zött, a melyek fölött t. i. mint alaptőke,
tartálék, betét vagy mint visszleszá-
mítolás utján nyert kölcsön felett rendel-
keznek, hanem ezek mind ugyanazon ka-
matláb mellett adatnak kölcsön — nagyon
természetes, hogy a nyers kamatjövedelem
óriási mérveket ölt s a föltűnő nagy sze-
mélyi és dologi kiadások mellett a tiszta
nyereség mégis aránytalanul nagy lesz.

A takarékpénztáraknak többször han-

goztatott reformja mindenestre szabályozni fogja ezeket a dolgokat; szabályozni fogja különösen a részvénytőke minimumát, a visszszámítási hitel s a dividenda maximumát, a tartalékalap kezelését.

A napokban volt kezemben egyik kitűnően vezetett s egész szolid alapokon nyugvó vidéki pénzintézetnek 1899. évi zárszámadása; ez a pénzintézet 400 ezer korona alaptőke mellett 283 ezer korona nyers kamattjévedelmet produkál; ebből a személyi és dologi kiadások, beleértve a 76 ezer koronára rugó betéti kamatot is, 243 ezer koronát emésztenek föl és 40.000 korona (10%) jut a részvényeseknek; 3 millió koronát meghaladó váltókészletéből 1 millió korona értékű volt különféle intézeteknél visszszámításban; szóval óriási eredmény.

A mi hitelszövetkezetünk ilyet nem produkálhat; a maximális osztalék csak 5% lehet minden teljesen befizetett tüzlet-rész után s ha az Országos központi hitelszövetkezet segélyére szorul, az onnan nyert összeget 2%-nál magasabb kamatláb mellett nem értékesítheti és miután az Országos központi hitelszövetkezet nagyon alacsony 5-5 1/2% kamatláb mellett adja a segélyösszeget és pedig visszszámítási vagy folyószámlai hitel alakjában, a váltókamatláb sem lehet nagyobb 7 1/2 százaléknál; de itt mindjárt megjegyzem azt is, hogy a visszszámítási hitel a befizetett tüzetrészek kétszereséig terjedhet csak.

(Vége köv.)

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő mindennap reggeli 6 órától délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére kedden és pénteken d. u. 5 1/2 óráig; ugyanazon napokon 6-tól 8-ig este urak részére is. A kád-fürdő egész nap este 7 1/2 óráig nyitva marad.

Május 24. Sakkestély.

Junius 14. Kerékpárverseny Nagybecskereken.

— **Keresztjáró napok.** Aldozó csütörtök előtt három napon keresztül bucsujárást tart a római katolikus egyház. Ilyenkor tavasszal könyörög az eget urához, hogy adja áldását a mező termékeihez, vonja el a csapást attól a zölden hullámzó növénytől, a melyből majd a mindennapi kenyér lesz. Az egyház több rendbeli keresztjáró napokat ismer; ezek között az első a Márk napi, a második a mostani, a mely ma kezdődött az utolsó pedig az Orbán napi bucsu, a mikor tudvaleg a szőlőre kéri az isten áldását. Reggel a gimnáziumi templomhoz vonult a körmenet Szabó Ferenc apátplébános vezetése alatt, holnap az apácaokostorban, holnapután pedig a temető kápolnájában végzik el a szokásos egyházi szertartásokat.

— **Ministeri biztosok.** A kereskedelemügyi miniszter a nagybecskereki felsőkereskedelmi iskola folyó tanévi érettségi vizsgálatára miniszteri biztosként Mokry Sámuel szegedi állami ipari szakiskolai igazgatót, a pancsovaihoz pedig Mága János temesvári kereskedelmi és iparkamarai titkárt küldte ki.

— **Kinevezés.** A m. kir. pénzügyminiszter a törökbecsei adóhivatalhoz Göttsche Károly adóhivatali ellenőrt pénztárnokká nevezte ki.

— **Eljegyzés.** A nagybecskereki takaré- és előleg-egylet köztisztviselőiben álló vezérigazgatójának Franz J. L. urnak bájos és szeretetreméltó leányát Etelka kisasszonyt tegnap jegyezte el dr. Korponay Sándor, zombolyai járásbíró.

— **A városi kerti-bizottság** szombaton délután megsejmelte a városi szőlőtelepet s egyben hosszabb eszmecsere után megállapodott a közgyűléshez intézendő javaslat szövegében, mely a szőlőtelep jövőjére vonatkozik. Részt vettek a tanácskozásban dr. Grandjean József polgármester, Menczer Lipót, dr. Weiserschan József, Rigó István, Zachariás József és Rehák Béla. Konstatálta a bizottság, hogy a vesszőtermelés már többé nem fizeti ki magát. Mindennek dacára, a telepet továbbra is fenntartandónak javasolja, mert jövőben a fenntartási költségek kevesebbet fognak, sőt haszonra is van kilátás ha a város a vesszők helyett a szőlőt, s illetve a bort értékesíti. Ily értelemben tesz meg a javaslatot a városi közgyűlésnek.

— **Előléptetés.** A temesvári posta és távir-dai vezérigazgató Goigner Ellát, a nagybecskereki posta- és távir-dai kiváló szorgalmu, ambiciózus kiadónóját kezelőnévé léptette elő.

— **Ujabb nemzeti zárandoklat.** A kilencszáz éves magyar kereszténységnek ebben a jubiláris esztendejében különösen emlékezetes évforduló szeptember huszonnegyediké: Szent Gellért vértanunak, az első csanádi püspöknek s a magyar nemzet apostolának napja. Hogy a vértanu emléket megtisztelje, de egyszersmind a magyar kereszténység kilencszáz éves jubileumát is méltóképpen kifejezze, zárandoklatra hívja fel a vértanu-püspök utódja, Desseffy Sándor csanádi püspök egyházmegyéje híveit s velük együtt az egész magyar kereszténységet. Sokan voltak az országban a klérus és a hívők közt egyaránt, akik a múlt hónapi nemzeti zárandoklatban nem látták eléggé kifejezve azt, hogy a magyarokat nemcsak a szent év, hanem egyszersmind a magyar kereszténység jubileumának ünnepe dokumentálása vezette oly tömegesen Rómába. Az egyházi körökben sokan úgy érezték, hogy a zárandoklat nem manifesztálta eléggé a magyar katolicizmus kilencszázados fennállásának az egész világra szóló jelentőségét. Ez a jubileum, — így vélekednek ezekben a körökben, — nem olyan dolog, mely egyedül Magyarország katolikusait érdekli. A magyaroknak a török ellen való harca a katolicizmus harca volt a muzulmánosság ellen. Ezt azonban nem méltatták figyelemre a magyar nemzeti zárandoklatnál. Ennek jóvátételére szolgálhat a csanádi püspök zárandoklata, melyet ő maga a püspök vezet majd a szent utra, hogy, — amint már régebben elhatározta, — a hívők nagy, ünneplő sokaságával kegyeletes érzéssel keresse föl Szent Gellért sírját Velencében, a San-Giorgioban. A velencei zárandoklat tervét a csanádi püspök egyébként összeköti egy újabb római zárandoklat tervével.

— **Lakodalom.** Nagy násznép jelenlétében ment végbe tegnap Nagybecskerek egyik előkelő polgárának Weiserschan Fülöpnek egybekelése Wild Magdolnával. A polgári kötetést dr. Grandjean József polgármester végezte, az egyházi esküvő után a násznép a völgyény Lenau-utcai új házához vonult, ahol kezdetét vette a nagy lakzi. A vacsorán ott volt a vendégek sorában Szabó Ferenc apátplébános, dr. Grandjean József polgármester s igen sok zombolyai vendég, amennyiben a menyasz szony Zombolyáról való. Régi szokás szerint a lakodalom még ma is tovább folyik. A rezes banda már korán reggel megjelent a tegnapi lakzin résztvevők lakásai előtt s addig muzsikált, míg azok ki nem jöttek. Szokás szerint ezeknek a menethez kellett csatlakozni, mire folytatták a mulatozást ott, ahol elhagyták.

— **Elmaradt kerékpárverseny.** A budapesti training iskolának tegnapi hirdett kerékpárversenye elmaradt, mert a motoros-biciklik nem készültek el s Keresztes Aladár, a N. K. E. elnöke nem engedte meg, hogy félvezetessék a közönség, a mely főleg erre az új látványosságra volt kíváncsi. A verseny újabb határnapja egyébként június 14.

— **Virághullás.** Mint őszinte részvétellel értesülünk, Benkó Miklóst, a nagybecskereki takarékpénztár főpénztárosát, városi képviselőt, súlyos csapás érte. Öt éves Irénke leánya meghalt. A bánatos szülők gyászában osztozik velünk együtt Nagybecskerek város társadalmának minden rétege.

— **Két község viz alatt.** A kora tavaszi havazások és a hosszú esőzések megint okoztak bajt a Délvidéken is. Az árvíz nem remélt magasságot és a mi a főbaj, állandóságot ért el. A Duna, Tisza és Száva árhullámainak első áldozatai Borcsa és Bányos községek. Az árvíz nemcsak a két községnek határait borította el s tette tönkre az aratásra való minden kilátást, hanem a községeket is veszélyeztetéi úgy, hogy hatóságilag kellett kitelepíteni. A menekülő lakosság megfosztva mindenétől, a legnagyobb nyomornak néz elébe. Ennel a nyomornak némi enyhítése céljából fordulunk a nemes szivek jótékonyágához. Adjon ki fillért, ki koronát, ki lisztet vagy kenyeret vagy bármi néven nevezendő élelmiszert; csillapítsuk az éhező csecsemők, gyermekek és aggastyánok éhségét. Kétszer ad, ki gyorsan ad. A könyöradományok a pancsovai főszolgabírói hivatalba küldendők.

— **Egy jegyző jubileuma.** Tucs Gyula, Ó-Béba község derék jegyzője tegnap ünnepelte jegyzőségének 25 éves jubileumát s ebből az alkalomból nagy óvációk központja volt. A törökkanizsai járás jegyzői kara, a mely testületileg üdvözölte a jubilánst, egyben megragadta az alkalmat, hogy Rónay Jenő főispán iránt érzett szeretetének kifejezést adjon, a minek a következő táviratban adott nyilvánulást:

Méltóságos Rónay Jenő
főispán urnak

Nagybecskerek.

Tucs Gyula óbébai jegyző 25 éves jegyzői jubileuma alkalmából a törökkanizsai járás jegyzői kara és az összegyűlt község méltóságodnak őszinte ragaszkodását és hódolatát fejezi ki.

— **Odry Lehel Nagybecskereken.** Ritka műveltségben lesz része a nagybecskereki közönségnek. A magyar kir. opera világhírű baritonistája, Odry Lehel, ki most rendezi délvidéki körúját, ellátogat mi hozzánk is s a hét folyamán hangversenyt rendez. Az érdekes estre, melyre már most felhívjuk a közönség figyelmét, bővebben visszatérünk.

— **Filloxera.** A nagybecskereki járásba tartozó Erzsébetlak és a cseneibe tartozó Szerb-Klári községek szőlőiben a filloxera jelenléte megállapítván, nevezett községek határát a földmívelésügyi miniszter zár alá helyezte.

— **Gaal Ferenc nem jön Nagybecskerekre.** Említettük, hogy Gaal Ferenc, a kitűnő zenész és zeneszerző, ki jelenleg a szabadkai konzervatorium igazgatója, szintén pályázik a r. k. egyházkarnagy állására. Gaal többfelé kérdezősködött az itteni zenei viszonyokról s ezekről olyan biztató információkat kapott, hogy — elállt szándékától s megmarad továbbra is Szabadkán.

— **Eltévedt gyermekek.** A tegnap véget ért vásári sokadalomban két kis leánygyermek, két kis csöpp, akiket szüleik kéznél fogva vezettek, míg a szülők valami házieszköz iránt alkudoztak az edényes tóttal, eltévedt. A két gyermek, mintha semmi sem történt volna velük, csak haladt előre a maga útján, el-elbámulva, tétovázva, mignem kiértek a Béga partjára. Itt egy rendőr szólította meg őket, de bizony egyebet nem tudtak mondani, minthogy az egyiket Erzsikének, a másikat meg Ruzsikának hívják. A rendőrbácsi behozta a két kis leányt a városárára, ahol csakhamar jól érezték magukat s lármájukkal szinte fölverték a sötét folyosót. Nyomban kidobolták a vásárbán a két gyermek eltévedését s a szülők csakhamar jelentkeztek is értük. Nagy örömmel vitték magukkal a gyermekeket s szentül fogadták, hogy máskor jobban fognak rájuk vigyázni. A gyermekeket még tegnap hazavitték Török-Becsére.

— **Kevés a ludovikás.** Mikor a törvényhozás a honvéd Ludovika-akadémiát a bécsújhegyi Terézia akadémiával egyenlő színvonalra emelte, azt hitte mindenki, hogy a magyar ifjúság versengve fog az intézetbe tódulni. A Ludovika-akadémia parancsnokának most szétküldött iratából az onban az tűnik ki, hogy a reménység eddig nem teljesült. Kétszer írt pályázatot a honvédelmi miniszter a Ludovika-akadémiára, két iskola évben kellett volna már 50-50 újít fölvenni az intézet kebelébe, de egy alkalommal sem lehetett a létszámot betölteni. A Ludovika parancsnoka ezt az érthetetlen közömbösséget nem annyira tulajdonítja, mintha a harci erények kultuszát kihalt volna a nemzetből, hanem inkább annak, hogy a szülők és ifjak nincsenek kellőképpen tájékozottak az új honvéd-nevelőintézetek s különösen a Ludovika-akadémiának a bécsújhegyi akadémiával már azonos szervezetéről. Az akadémiák tájékozását ezt közli:

A Budapesten alapított kir. honvéd Ludovika-akadémia jelen szervezetében első rangú katonai nevelő- és képző intézet, a mely kebelébe évenként ötven 17-20 éves olyan ifjút fogad, a ki a középiskola nyolcadik osztályát elvégezte s az intézetben a fölvételi vizsgát megállotta. A rendszeresített helyek legnagyobb része ingyenes. Valamennyi növendék bennlakó, akik et az Akadémia, tekintet nélkül arra, vajjon ingyenes vagy fizetéses helyet töltenek e be, egyenlő ellátásban részesít. A katonai nevelés három évig tart, melyből a növendék, kivánságához képest a honvédség vagy közös hadsereghez a hadnagyi rendfokozatban léphet be, még pedig, miután az intézet egy a gyalogsági, mint a lovasági szolgálatra egyformán kiképezte: akár egyik, akár a másik fegyvernemhez. Az akadémia

tehát három év alatt fényes pályára ingyen segíti az ifjút, a kinek aztán 20—21 éves korában évente 2400—2600 korona a jövedelme. Mivel pedig megvetette az intézet nála azt az alapot is, a mely a tisztet a hadiskola eredményes hallgatására képesíti, nyitva áll előtte az ut a vezérkarba és ezzel a legmagasabb rendfokozathoz. Ha már most azt tekintjük, hogy más pályán csak 25—28 éves korában, sok anyagi áldozat árán, csekély kezdő fizetéssel juthat kevésbé fényes állásba az ifjú s hogyha katonának való, a hadi szolgálat kötelezettsége alól meg nem szabadul, ez pedig nemcsak hogy a választotta pályára elérésében akadályozza, de anyagi áldozatot is követel tőle, továbbá, hogy a szolgálati kötelezettség hosszu tartama miatt esetleg még 40 éves korában is fegyvert kell fognia s ott hagyva állást, vagyont, családot, háboruba vonulnia: éppen nem érhető tehát, hogy a katonai pályát oly kevesen választják élethivatásul. A Ludovika-Akadémiáról harminckettől illusztrációval ellátott ismertetés is jelent meg, mely bemutatja az intézet berendezését, szervezetét és kimerítően tájékoztat az alapítványos helyekről, a pályázatokról és fölvetelről. A füzetet egy koronáért a Ludovika-Akadémia parancsnokságától lehet megszerezni.

A „Keleti Értesítő“ című könyvatos ujság megemlékezik a Ludovika panaszáról s értesülése szerint illetékes körök ennek egyik főokát az otthoni és a középiskolai nevelésben keresik, mely újabb időkben egyáltalán nem alkalmas a katonai pályára megkedveltetésére. Egyik fontos kifogás volt a szülők részéről eddig, hogy ha szolgálatkötésben előfordulható baleset folytán a növendék a katonai pályára alkalmatlanná válik, nem tud hová fordulni, a katonaiskolában eltöltött idő ránézve teljesen kárba veszt. Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter hosszas tárgyalást folytatott ebben a tárgyban Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszterrel és sikerült keresztülvinnie, hogy a katonai nevelőintézetekben töltött évek teljes egyenrangúnak tekintetnek a középiskolai megfelelő osztályokkal. Legutóbb, szintén a Kel. Ért. jelentése szerint, a honvédelmi kormány még egy nagyfontosságú kedvezményt biztosított a katonatiszti pályára készülő ifjúságnak s ez a kedvezmény a Ludovika-Akadémia növendékeit illeti. Az akadémiában töltött féléveket teljesen egyenlőknek fogják tekinteni az egyetemi szemeszterekkel. Aki valami baleset miatt a honvéd-akadémiából kénytelen kilépni, nem veszít semmit, mert tanulmányait az egyetemen is beszámítják. Ez a reform az idén, szeptember elsején lép életbe.

A rendőri album haszna. A fővárosi államrendőrség által kiadott közveszélyes egyének arc képcsarnoka megvan a nagybecskereki rendőrségnek is. Ennek alapján három professziósnátus vásári tolvajt ismertek föl még szombaton, akiket a rendőrség vett jóakaratu pártfogásába. Ezek aztán ily módon nem gyakorolhaták mesterségüket. Egyiknek az asszonya, valami Rafael Marcela nevű azonban szerencsét próbált, de mindjárt az első alkalommal rajtavesztett; éppen akkor fogták meg, mikor egy uriaszonynak a zsebéből a pénzes tárcát kieszakmotálta. A jeles bölgy most ül, de holnap toloncuton megy szülőföldjére — Bajára.

Affaire a saláta és a tejfel körül. Bader Katalin szakácsné salátát vásárolt Brozsok Magdolna kofától. Nagy on olcsó volt a fejes saláta, 3 fejet kapott 2 fillérért, úgy hogy 4 fillér árúval teli lett a szakácsné kosara. Midőn tele volt a kosár, a saláta garmada aljában még szebb salátatejeket pillantott meg a szakácsné. Ilyenekre akarta kicserélni a már bekosarozott salátáját. Ebbe a kofa azonban csak ráfizetés mellett volt hajlandó beleegyezni. A szakácsné erre dühösen kiborítja a vásárolt salátát s kosarának fenekével összevacsokolta a kofa szép salátáját. Persze most ékes kofai szónoklattal kártérítést követelt, amit a bosszus szakácsné olyformán teljesített, hogy a kezében levő tejfeles bögrét, szép fehér tejföl tartalmával együtt a kofa fejéhez vágta. A kofa mérgeben összeesett, de egy kis börtorzsoláson kívül egyéb baja nincsen. Egy rendőr keltette életre a nyelves piaci hölgyet, egy üveg pálinkát tartva az orra alá.

Eldöngetett rendőr. Levelezőnk írja: Kumán községben a Mirkovits-féle korcsmában javában mulattak a legények, mikor két részeg községi rendőr közéjük keveredett. A szóváltást verekedés követte, amelyben a rendőrök huzták a rövidebbet, az egyik rendőrt,

Szántovác Lászlót ugyanis egy sátorfával úgy eldöngették a legények, hogy aligha lesz többé rendőr.

Színház.

* A szerb nemzeti színház. A jelenleg Nagybecskerekén működő szerb nemzeti színház szombaton kezdte meg előadásait zsuftolt ház előtt a „Balkán cárnője“ című történeti drámával, melyet I. Miklós, Montenegró poéta-fejedelme írt. Az első előadás is meggyőzhette a közönséget róla, hogy egy teljesen feladata magaslatán álló, kitűnően szervezett és fegyelmezett társulattal áll szemben, a hol az igazi művészet az uralkodó. A szereplők pompásan tudják a szerepeiket, a diszletek s főleg a ruházatok pedig korhűség tekintetében semmi kívánni valót sem hagynak hátra. A „Balkán cárnője“ben, melynek gyönyörűen pattogó verseit még az is élvezzi, a ki nem bírja teljesen a nyelvet, főleg Lukicsné asszony vált ki a cimszerepben. Az ő hire egyébként elhatott a szerzhöz is, a ki egy nagybecsű briliáns diadémal róttale a művészről íránt elismerése adóját. Minden tekintetben perfekt alakítást nyújtottak még Ruzsits igazgató és Spasits. — Tegnap a „Pribislav és Bozsana“ című legenda került színre, mely a IV. századból, a szlávok életéből veszi meséjét s egy leányt szerepeltetve, a ki két férfi közül nem tud választani, a legszebb drámai összeütközést hozza színpadra. A szereplők közül kivált Stojanovic, egy szép tehetségű fiatal ember, a ki előtt még nagy jövő áll. Ruzsits igazgató mint elsőrendű énekes lepte meg a közönséget, a mely sokat tapsolt Markovicnének és Bakalovicnének is (a két Dodola.) Az utóbbi nagybecskereki születésű s mint értesülünk a színházbajáró közönség szeretné nagyobb, önállóbb szerepben látni, hogy alkalma nyiljék tapasztalni, mennyire fejlődött művészi tekintetben, a mióta a világot jelentő deszkákat járja. — Holnap Sardou híres színműve a „Szókimondó asszonyosság“ kerül színre.

TÁVIRATOK.

A delegációkból.

Budapest, május 21. (A „Torontál“ ered. táv.) A magyar delegáció hadügyi albizottsága megkezdte a tengerészeti költségvetés tárgyalását. Az összes szükséglet 43,990.820 korona; a tavalyihoz képest 4,079.320 koronával több. A rendes szükséglet 28,521.660 korona, a rendkívüli 14,969.160 korona. A több kiadást a szükséges hajóépítések és széndrágulás okozták. Az ülés folyamán felszóltak: Bolgár Ferenc, Daniel Ernő b., Zichy Jenő gróf. Végeztetül Spaun b. szólalt föl, kijelentve, hogy az új hajók a régiék pótlására kellene s hogy a munkálatok megfelelő része magyar iparosok által fog végeztetni. A tengerészeti akadémiába való fölvetelnél a magyar ifjaknak nyelvi nehézségei vannak, de előkészítő tanfolyamra nincs költség. A törzstiszti rang elnyerésének csekély számát az okozza, hogy a tisztek szívesebben lépnek a hadsereghez, mint a honvédséghez. Még több jelentéktelenebb kérdésre is válaszolt Spaun báró.

Körber miniszterelnök Budapesten.

Budapest, május 21. (A „Torontál“ ered. táv.) Ó felsége ma délelőtt külön kihallgatáson fogadta Körberosztrák miniszterelnököt, aki ezután hosszabb ideig konferált Széll Kálmánnal.

A bajor herceg és a mezőgazdaság.

Budapest, május 21. (A „Torontál“ ered. távirata.) Münchenből jelentik: Lajos bajor herceg tegnap beszédet tartott, kijelentve, hogy minden lehető el kell követni, csakhogy a szorongatott mezőgazdasági állapotokon segítsenek.

Mészáros Imre az Operában.

Budapest, május 21. (A „Torontál“ ered. táv.) A m. kir. Operaházban tegnap délben mutatta be Keglevich István gróf intendáns az Operaház színpadán egybegyűlt művészi személyzetnek Mészáros Imrét, az Operaház új igazgatóját, ki ebből az alkalomból előterjesztette programját. Önök, igen tisztelt hölgyeim és uraim, — mondotta a többek közt — magasztos küldetés szolgálatába szegődtek: szolgálni a művészetek legszebbikét, a zenét és annak legérdekesebb válfaját: drámai válfaját. Ezen küldetés teljesítése nálunk, Magyarországon edesebb, mint bárhol, mert mi ezzel nemcsak kulturális, hanem speciális viszonyainkra való tekintettel, hazafiai kötelességet is teljesítünk. Hadd legyen ezen szép és hazafias feladatok végrehajtásában vezető, a kit bizalommal követnek. Engem önzetlen és jogos ambíció vezérel: a magyar királyi operaház művészeti színvonalát ama magaslatra emelni, a melyen szép intézetünket látni minden igaz műbarát és meleg szívű hazafi régi és jogos vágya. Segédkezzenek ezen szép és magasztos cél elérésében vagy megfordítva, engedjék meg, hogy én lehessenek az Önök segítségére.

A Janku-alap.

Budapest, május 21. (A „Torontál“ ered. távirata.) Nagyszébenből telegrafálják: Az itteni lapok szerint dr. Puskariu püspök felhívást kapott, a kormánytól, hogy a Janku-szoborra begyűlt pénzekekről szóló takarékkönyvet haladéktalanul szolgáltatassa be. A püspök a kérelmet azonnal teljesítette.

Sztrájk Berlinben.

Budapest, május 21. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Berlinből jelentik: A lövasutasok sztrájkjából kifolyólag összegyűlt néptömeg kövekkel megdobálta a lövasuti kocikat. A tüntetők botokkal támadták meg a rendőröket. Mindkét részről sok sebesülés történt. A rendőrökre több ház emeletéről lövéseket intéztek. Két rendőr súlyosan megsebesült. Két munkás meghalt. A súlyosan sebesültek száma 50-nél többre rug. A rendőrség 103 tüntetőt elfogott.

A transzváll háboru.

Budapest, május 21. (A „Torontál“ ered. táv.) Londonból jelentik, hogy Salisbury lord angol kormányelnök állítólag Krügerrel újabb békeajánlatot kapott táviratilag.

Budapest, május 21. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Kronstadtból sürgönyzik: Devett bur tábornok följánlotta Roberts angol főhadvezérnek ezredmagával a kapitulációt azzal a feltétellel, hogy emberei háborítlanul visszatérhessenek farmjaikra. Roberts kijelentette, hogy csakis feltétlen kapitulációt fogad el.

Budapest, május 21. (A „Torontál“ ered. távirata.) Laurenço-Marquezból jelentik: Az angolok f. hó 17-én elfogták a Mafeking körül álló egész bur haderőt.

A brit hadsereg Mafekingben.

Budapest, május 21. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Londonból jelentik, hogy a brit felmentő hadsereg szerdán bevonult Mafekingbe.

Határidő-üzlet.

Budapest, május 21. (A nagybecskereki Lloyd-társulat táv.) Kielégítő kínálat mellett mérsékelt vételkedv; az árak 10 fillérrel emelkedtek. Földmndatott 20.000 mm buza és 1000 mm. kukorica. Kötetett:

Buza májusra	7.99—8—
„ októberre	8.13—8.15
Rozs „	7.29—7.30
Zab „	5.31—5.32
Tengeri májusra	5.64—5.65
„ júliusra	5.69—5.70

Vonatok érkezése és indulása
Nagy-Becserekre, illetve Nagy-Becserekről
Érvényes 1900. május hó 1-től.

Érkezik:
a) a nagybecserek-bégaparti (thév.) pályaudvarra:
Zombolyáról: délelőtt 9 óra 15 p.; este 8 óra 34 p.
Pancsovára: délelőtt 9 óra 15 p.; délután 5 óra 18 p.
Temesvárról: este 8 óra 34 p.
éjjel 10 óra 18 p.
Verseczről: délelőtt 9 óra 15 p.; este 8 óra 34 p.
Alibunárról: este 8 óra 34 p.
Zombolyáról: (keskenyvágányu vonalon) délelőtt 11 óra 20 p. este 7 óra 05 p. (csak minden vasárnapon.)
Csösztelekről: (keskenyvágányu vonal) reggel 6 óra 24 p. (csak minden kedden, pénteken.)
b) a nagybecsereki (nkubvt) pályaudvarra:
Budapest—Nagy-Kikindáról: reggel 7 óra 52 p.; délután 4 óra 45 p.; éjjel 10 óra 22 p.

Indul:
a) a nagybecserek-bégaparti (thév.) pályaudvarról:
Zombolyára: délután 4 óra 36 p.
Pancsovára: reggel 8 óra 28 p.; délután 5 óra 30 p.
Temesvárra: délelőtt 9 óra 24 p.; délután 4 óra 36 p.
Verseczre: reggel 5 óra 59 p.; délután 4 óra 36 p.
Alibunárra: reggel 5 óra 59 p.
Zombolyára: (keskenyvágányu vonal) délután 5 órakor.
Csösztelekre: (keskenyvágányu vonal) délelőtt 11 óra 30 p. (csak minden kedden, pénteken és vasárnapon.)
b) a nagybecsereki (nkubvt) pályaudvarról:
Nagy-Kikinda—Budapestre: reggel 5 óra 45 p.; délelőtt 11 óra 49 p.; este 7 óra 05 p.

HIRDETÉSEK

Kanak község előljáróságától.
1006. kig. szám 1900. 479—3.8

Hirdetmény.

Kanak község képviselőtestülete 2. kgy. szám alatt meghozott határozata értelmében, mely Torontálvármegye tekintetes törvényhatósági bizottságának 1900. évi április hó 9-én megtartott közgyűlésében 544. kgy. 15406/900. szám alatt meghozott végzésével jóváhagyott, az urbéresség mintegy 4000 hold térfogatu birtoka határának kataszteri felmérése, karókkali megjelölése és a dűlőutak szakértőileg fogantatosítandó. Az ezzel járó mérnöki munkálatok végzésére válalkozó okl. mérnök urak felhivatnak, hogy ez irányban írásbeli ajánlataikat 1900. évi június hó 5-ig alulírott előljáróságnál adják be.

A dűlőutak eredeti irányukban és szélességükben lesznek jelölendők. A határjelzéshez szükséges karók a község által szereztetnek be. A kataszteri hiteles térkép az előljáróság birtokában van. Bővebb felvilágosítást a községelőljáróság bármikor ad.

Kelt Kanakon, 1900. évi május 8-án.
Breitkopf Kálmán, Karaván Iván,
jegyző. bíró.

V. 228. végreh. sz. 1901. 490—1.1

Arverési hirdetmény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a perlaszi kir. járás-bíróság 1900. évi V. 228. számú végzése következtében dr. Petrovits Szvetozár ügyvéd által képviselt a perlaszi járási takarékpénztár javára Rankov Stefan, Czvetinov Józsa és Rada orlováti lakosok ellen 146 kor. s jár. erejéig 1900. évi április hó 4-én fogantatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 802 koronára becsült 3 m hház és 3 méhkosár méhekkel, 4 ló, 2 kocsi, 2 csikó, 3 tehén, 1 borju, 1 disznó, 6 malac, szobabutor és egyneműből álló ingóságok nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a perlaszi kir. járás-bíróság 1900. évi V. 228. számú végzése folytán 146 kor. tőkekövetelés, ennek 1900. évi február hó 1. napjától járó 6% kamatai, 1/8% váltódíj és eddig összesen 57 kor. 60 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig Orlováton adósok házánál leendő eszközzésére 1900. évi május hó 28-ik napjának délutáni 3 órája határidőül kintüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. c. 102. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.
Kelt Perlaszon, 1900. évi május hó 6-ik napján.

Engl,
kir. bírósági végrehajtó.

A nagybecsereki szolgabírói hivataltól.

6624. szám. 1900. 489—3.1

Pályázat.

A Szerb-Ellemér községben megüresedett 800 korona évi fizetés és szabad lakás élvezetével egybekötött segédjegyzői; a 720 korona évi fizetéssel javadalmazott irnoki állás, végül a behajtott közadók 2% bek. illetékekkel rendszeresített irnok-végrehajtói állásra ezennel pályázatot hirdetnek s felhivom mindazokat, kik ezen állásokra reflektálnak, hogy kérvényeiket hozzám f. é. június hó 20-ig annál is inkább adják be, mert a később érkezetteket figyelembe venni nem fogom.

Nagybecserek, 1900. évi május hó 15.

Daniel,
főszolgabíró.

A temesvári m. kir. fojammérnöki hivataltól.

795. szám 1900. 494—1.1

Arverési hirdetmény.

Mely szerint alulírott ezennel közhírré teszi, hogy a Béga-csatorna védőtöléseim az ezen évben termett fü kisebb szakaszokban nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek készpénz fizetés mellett eladatik.

Az árverés folyó hó 26-án reggeli 7 órakor Temesvárott a józsefvárosi szeszgyárnál levő vámbáznál veszi kezdetét.

1. Május 26-án Temesvártól a dinyási örházig.

2. Május 27-én a dinyási örházról a szerb-íttebei hidig.

3. Május 28-án a szerb-íttebei hidtól Béga-Sent-Györggyig terjedő csatorna szakaszon és pedig mindenütt a helyszínen lesz az árverés a kir. fojammérnöki hivatal kiküldöttje által megtartva.

Miről a venni szándékozókát tájékozás céljából oly megjegyzéssel értesitem, hogy a kir. fojammérnöki hivatalnál és kir. csatorna öröknél, nemkülönbén a Béga-csatornával szomszédos községek előljáróságánál ugy az elárverezés alá kerülő szakaszoknak részletes kimutatását, mint az árverési feltételeket a mai naptól kezdve megtekinthetik.

Temesvár, 1900. évi május 17-én.

A m. kir. fojammérnöki hivatal.

Bérbe adandó ház.

a Tomaseváci-utca 1835. számu

Az utcai épület 4 szobát, cselédszobát, zárt folyosót, pincét, konyhát, éléskamrát foglal magában.

Az udvari épületben van 3 szoba, előszoba, konyha, két kamra és mosókonyha.

Külön épületben van egy tágas istálló, kocsiszin és kotárka. 476—3.2

A melenczei-utca 49. (399.) sz.

ház,

mely 5 szobából áll, azonnal bérbe adandó 220 frt évi bér mellett.

(487—3.2)

Poroszkay Béla.

HIRDETÉSEK

felvétetnek

a „TORONTÁL” kiadóhivatalában.